

„Mutter Courage” sau Brecht trăiește și dincolo de canoane

Postat de **Monica Andronescu** in 13 May 2013

„Mutter Courage” nu este deloc un text care să se monteze prea des pe scenele românești, pentru că nu e deloc un text comod. Și, în general, pusele lui Brecht se montează rar și stârnesc diverse dispute și discuții în care revin termeni precum „brechtiansim”, „efect de distanțare”, „teatru epic”...

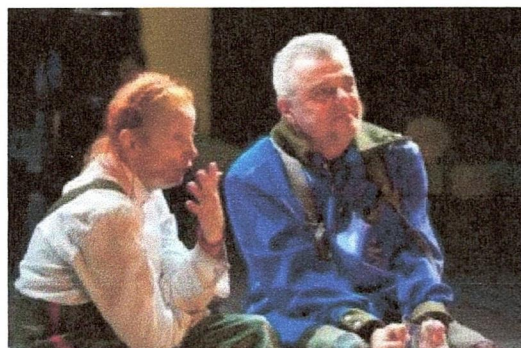
De data asta, Teatrul Mic –cel atât de celebru odinioară, dar căruia de ani buni i-a apus steaua – propune aproape de finalul stagiunii „Mutter Courage și copiii ei”, în direcția de scenă a lui Victor Ioan Frunză. La ritmul pe care l-a avut acest teatru bucureștean în ultimii ani – ritm al premierelor și al

valorii spectacolelor –, montarea lui Victor Ioan Frunză, al cărui nume este o garanție a calității, cu Rodica Negrea în rolul principal, e din start o *rara avis*, cu șanse să readucă publicul în sala din străduța cu rezonanțe istorice. O *rara avis* și o gură de aer...

Așa cum a conceput regizorul spectacolul, vorbim de o poveste contemporaneizată în primul rând printr-un anumit fel de a pune accentele. Nu războiul, ci sentimentele! Nu atât comentariul distant, rece și sec, pe marginea unei realități crude, cât asumarea tulburătoare a acestei realități, în care „distanța” funcționează ca o meditație de azi, de ieri și dintotdeauna asupra trăirii și se amestecă perfect credibil cu ea. Spectacolul de la Teatrul Mic vorbește despre omul așezat față în față cu limita și e construit aproape ca o tragedie antică, în care ambele drumuri sunt greșite, dar alegerea trebuie asumată. Pe Victor Ioan Frunză nu-l interesează războiul decât în măsura în care este generatorul unor trăiri. Iar decorul creat de Adriana Grand asta și reflectă: spatele unor tranșee de acum sau dintotdeauna, de aici sau de aiurea, în care niște oameni se văd puși în fața unor alegeri extreme, ca într-un experiment al unei forțe supranaturale. Și totul se petrece în acest spațiu cvasiînchis din care, în principiu, se iese spre moarte.

În final, el se prăbușește și o înhite pe Katrin, fiica cea mută. Montarea lui Victor Ioan Frunză este, în ultimă instanță, o poveste despre alegeri...

o posibilă metaforă a luptei cu destinul, din care Mutter Courage, în plan concret, iese învinsă: a vrut să-și salveze copii din război, dar îi pierde pe toți. Într-un alt plan însă ea este învingătoare, iar monologul din final, așa cum este rostit de Rodica Negrea, unul dintre cele mai puternice momente ale spectacolului, e emblematic pentru această luptă fără arme, în care toate au un rost... „au un rahat”...

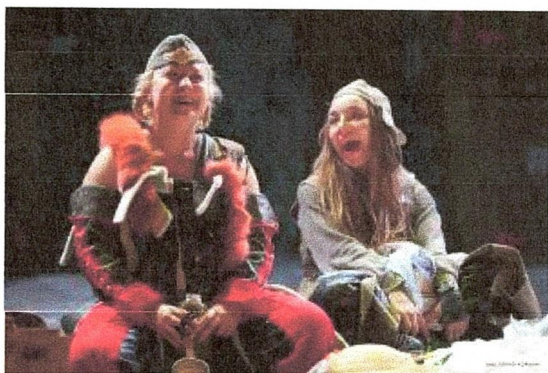

Nu știu dacă montarea de la Teatrul Mic se supune acelor canoane pe care iubitorii lui Brecht le flutură de obicei ca pe un set de reguli intangibile. Nu știu dacă Brecht s-ar regăsi în acest

spectacol, dar nici nu mi se pare important, în fapt este o falsă problemă și ea revine aproape clișeistic atunci când e vorba despre textele lui Bertolt Brecht și prea puțin când e vorba despre alți dramaturgi/ creatori de sistem. Songurile, comentariile pe marginea întâmplărilor/ trăirilor, toate sunt componente firești în spectacolul de la Teatrul Mic și se justifică prin prisma a ceea ce își propune Victor Ioan Frunză: să creeze o dramă a opțiunilor. Și, da, există emoție, da, există asumarea emoției, dar toate acestea nasc întrebări.

Întrebări majore despre o existență în care „*dacă optezi ești nefericit, dacă nu optezi ești și mai nefericit*”. Și mai e ceva. Ceva ce se întâmplă în timpul spectacolului, dar continuă să trăiască și să se definească la ceva vreme după ce ai plecat din sală: o formă de înțelegere/ conștientizare/ asumare liniștită a unui „vanitas vanitatum” transpus în contemporaneitate, care produce o stranie scindare. O extrem de personală și deloc canonică citire modernă a celebrului „efect de distanțare”...

În ceea ce privește interpretarea, lucrurile sunt pe alocuri delicate. Spectacolul își caută ritmul în prima parte, dar în cea de-a doua lucrurile se schimbă radical. Vorbim de un cuplu mamă-fiică, pe scenă și în viața reală, Rodica Negrea și Ilinca Manolache, care funcționează bine. Dar, întâi de toate, vorbim de o Kattrin (Ilinca Manolache) care este, cu siguranță, marele pariu câștigat al acestei montări. O energie erotico-sexuală ce mocnește în fiecare dintre gesturile și privirile ei tâșnește de fiecare dată când intră în scenă. O ființă stranie, care tânjește după dragoste, după

viață, după maternitate, după o feminitate pe care războiul i-a furat-o, așa cum i-a furat și glasul... Un amestec de inocență și erotism care arde, copil și femeie, Ilinca Manolache creează o Kattrin surprinzătoare și atât de originală... Iar scena finală, în care se roagă cu mâinile, într-un moment de furie și revoltă ce iese la suprafață tocmai prin rugăciune, rămâne probabil cea mai puternică imagine a spectacolului.

În schimb, câteva dintre celelalte partituri sunt insuficient definite, mai ales în cazul celor doi fii ai lui Mutter Courage, interpretați de Cuzin Toma și Ștefan Lupu, care nu-și prea găsesc locul în scenă și în rol.

O pată de culoare în peisajul de la Teatrul Mic este și Mircea Rusu, în rolul Bucătarului, construit cu un amestec de umor și ticăloșie seducătoare, cuceritor în momentul dinaintea plecării, când vrea s-o ia cu el pe Mutter și s-o facă să-și părăsească fiica. O pată de culoare este și Andreea Grămoșteanu, rolul Yvette, care aduce un aer firesc și proaspăt și o forță adevărată de seducție. Iar Rodica Negrea are putere, simți cum în ea trăiesc deopotrivă fragilitatea și tăria, feminitatea și un soi de masculinitate confecționată din dramele războiului, dragostea pentru copii și dragostea pentru câștig, lașitatea și curajul.

O imagine superbă pe care n-ai cum să n-o iei cu tine rămâne aceea în care Kattrin, crezând că mama ei va pleca în lume cu bucătarul, le face „portretul” pe un fel de suport din cutii pe care le cară singură, cu greu, și prinde cu ace două „siluete” din haine de pânză albă, un șorțuleț alb și o bonetă cochetă, alături de o cămașă și niște pantaloni simpli: un bărbat și o femeie de pânză, care se țin de mână... Tot dorul ei după o lume normală, după o casă, după o viață sunt personificate în acest tablou de mare subtilitate regizorală. Un comentariu tulburător pe marginea unui război nevăzut.